

TURISTLAR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA "TOURIST POLICE"NING ROLI**Sarvar Abdurahimov Nasrilloevich***Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot va turizm fakulteti, Turizm va mehmonxona xo'jaligi kafedrasi o'qituvchisi*

Annotatsiya Ushbu maqola sayyohlarni himoya qilish, ularning umumiy tajribasini oshirish va turistik yo'nalishlar obro'siga hissa qo'shishda turistik politsiyaning rolini o'rganadi. U turistik politsiya kuchlari bilan bog'liq funktsiyalar, imtiyozlar va muammolarni o'rganadi, ularning turizm xavfsizligiga ta'sirini har tomonlama tushunish uchun mavjud adabiyotlar va amaliy tadqiqotlarga asoslanadi.

Kalit so'zlar. Sayyohlik politsiyasi, turizm xavfsizligi, sayyohlik tajribasi, huquqbuzarliklarning oldini olish, huquqni muhofaza qilish organlari, turistik joylar, jamoat xavfsizligi, sayohat xavfini boshqarish.

Abstract This article examines the role of tourist police in safeguarding tourists, enhancing their overall experience, and contributing to the reputation of tourist destinations. It explores the functions, benefits, and challenges associated with tourist police forces, drawing on existing literature and case studies to provide a comprehensive understanding of their impact on tourism safety.

Keywords. Tourist Police, Tourism Safety, Tourist Experience, Crime Prevention, Law Enforcement, Tourist Destinations, Public Security, Travel Risk Management.

Kirish Turizm ko'plab iqtisodlar uchun hayotiy soha bo'lib, shu bilan birga u turli xavf-xatarlarga, jumladan, sayyohlar xavfsizligini xavf ostiga qo'yadigan jinoyat va favqulodda vaziyatlarga ham sezgir. Sayyohlik politsiyasining mavjudligi ko'plab mashhur yo'nalishlarda muhim element bo'lib, tashrif buyuruvchilarning xavfsizligi va farovonligini ta'minlashga qaratilgan maxsus xizmatlarni taqdim etadi. Ushbu maqolada turistik politsiyaning roli, ularning faoliyat doirasi va ularning turistlarning xavfsizligi va qoniqishiga ta'siri ko'rib chiqiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA Sayyohlik politsiyasi bo'yicha tadqiqotlar ularning xavflarni kamaytirish va turistlarning xavfsizlik hissini oshirishdagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Pizam va Mansfeld (1996) ga ko'ra, xavfsizlik va xavfsizlik turistlar uchun eng muhim masala bo'lib, ularning borish joyini tanlashiga va umumiy sayohat tajribasiga ta'sir qiladi. Giddens (2017) tomonidan muhokama qilingan turistik politsiya bo'linmalari ko'rinadigan xavfsizlik mavjudligini taklif qilish, favqulodda vaziyatlarda yordam berish va tashrif buyuruvchilarga ma'lumot va yordam berish orqali ushbu tashvishlarni hal qilish uchun mo'ljallangan.

Turistik politsiyaning samaradorligi turli sharoitlarda namoyon bo'ladi. Tarlou (2014) Meksikada sayyohlik politsiyasining joriy etilishini muhokama qiladi, bu erda ularning mavjudligi turistik hududlarda jinoyatchilik darajasini sezilarli darajada kamaytirdi. Xuddi shunday, Jordan va Gibson (2004) Tailandda sayyohlik politsiyasi mojarolarni hal qilishda va xalqaro tashrif buyuruvchilarga yordam ko'rsatishda hal qiluvchi rol o'ynashini ta'kidlaydi, bu esa mamlakatning xavfsiz manzil sifatida jozibadorligini oshiradi.

Ushbu tadqiqotda mavjud adabiyotlarni ko'rib chiqishni turli mamlakatlardagi turistik politsiya bo'linmalarining amaliy tadqiqotlari bilan birlashtirgan holda sifatli yondashuv qo'llaniladi. Ma'lumotlar akademik maqolalar, hukumat hisobotlari va sayyohlar va huquqni muhofaza qilish organlari xodimlari bilan suhbatlardan to'planadi. Tahlil ilg'or tajribalar, muammolar va turistik politsiyaning turizm xavfsizligiga umumiy ta'sirini aniqlashga qaratilgan.

NATIJALAR

Tahlil turistik politsiyaning bir qancha asosiy funktsiyalari va afzalliklarini ochib beradi:

Huquqbuzarlikning oldini olish va chora ko'rish: Sayyohlik politsiyasi o'zining ko'zga ko'rinadigan mavjudligi va tezkor javob berish qobiliyati orqali jinoyatni oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Ular

Impact Factor: 9.9**ISSN-L: 2544-980X**

sayyohlar uchun xavfsizroq muhitni ta'minlash, mayda o'g'irlikdan tortib og'irroq jinoyatlarga cha bo'lgan bir qator muammolarni hal qiladi.

Yordam va qo'llab-quvvatlash: Sayyohlik politsiyasi sayyohlarga qimmatli yordam beradi, jumladan, mahalliy qonunlarni boshqarish, turar joy topish va tibbiy yordam taklif qilish. Ularning ko'p tilli ko'nikmalari va madaniy tayyorgarligi xalqaro mehmonlar uchun muloqot va yordamni oshiradi.

Inqirozlarni boshqarish: Tabiiy ofatlar yoki terroristik xurujlar kabi favqulodda vaziyatlarda sayyohlik politsiyasi turistlarning xavfsizligini ta'minlash va kerak bo'lganda evakuatsiya qilishni osonlashtirish uchun boshqa idoralar bilan muvofiqlashadi.

Jamoatchilik bilan aloqalar: Sayyohlik politsiyasining mavjudligi sayyohlarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va manzilning ijobiy imidjiga hissa qo'shadi. Bu, o'z navbatida, sayyohlar kelishining ko'payishiga va mahalliy aholi uchun iqtisodiy foyda keltirishi mumkin.

Shu bilan birga, tadqiqot shuningdek, muammolarni, jumladan, resurslarning cheklanganligini, maxsus tayyorgarlikka bo'lgan ehtiyojni va mahalliy politsiya kuchlari bilan yurisdiksiya va muvofiqlashtirishning mumkin bo'lgan muammolarini aniqlaydi.

Jihatlari Tavsifi Misollar Qiyinchiliklar

Huquqbuzarliklarning oldini olish va ularga qarshi kurashish Ko'rinadigan xavfsizlik mavjudligi, jinoyatlarga tezkor javob O'g'irlik, hujumlar, firibgarliklarni kamaytirish Cheklangan resurslar, yuqori o'qitish xarajatlari

Yordam va qo'llab-quvvatlash Sayyohlarga mahalliy qonunlar, turar joy va tibbiy yordam bilan yordam berish Ko'p tillarni qo'llab-quvvatlash, madaniy o'qitish Aloqa to'siqlari, maxsus bilimlarga bo'lgan ehtiyoj

Inqirozni boshqarish Tabiiy ofatlar yoki terroristik hujumlar kabi favqulodda vaziyatlarda xavfsizlikni muvofiqlashtirish Evakuatsiya, shoshilinch yordam, boshqa idoralar bilan muvofiqlashtirish Mahalliy hokimiyat organlari bilan muvofiqlashtirish, resurslarni taqsimlash

Jamoat bilan aloqa Turistlarning ishonchini oshirish, destinatsiya obro'sini oshirish Ijobiy imidj, sayyohlar kelishi ortdi Turistlarning umidlarini boshqarish, yuqori xizmat ko'rsatish darajasini saqlash

Sayyohlik politsiyasi turistlarning xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi, bu turistik yo'nalishlarning barqarorligi va obro'si uchun zarurdir. Bu erda ularning rolining bir nechta asosiy jihatlari mavjud:

Sayyohlik politsiyasi bo'linmalari turistlarga qaratilgan o'g'irlik, firibgarlik va ta'qib kabi jinoyatlarning oldini olish va ularga javob berish uchun maxsus tayyorlangan. Ularning mavjudligi potentsial jinoyatchilarga to'sqinlik qiladi.

Ular tibbiy vaziyatlar, baxtsiz hodisalar yoki tabiiy ofatlar kabi favqulodda vaziyatlarda zudlik bilan yordam ko'rsatadi va sayyohlarga tezkor va tegishli yordam ko'rsatishni ta'minlaydi.

Sayyohlik politsiyasi ko'pincha tashrif buyuruvchilarga yo'nalishlar, sayohat bo'yicha maslahatlar va xavfsizlik bo'yicha maslahatlar beradigan axborot markazlari sifatida ishlaydi. Ular sayyohlarga notanish hududlarda harakatlanishda va potentsial xavfli vaziyatlardan qochishda yordam berishi mumkin.

Ko'plab sayyohlik politsiyasi xodimlari ko'p tilli bo'lib, bu sayyohlar va mahalliy hokimiyat organlari o'rtasidagi aloqa bo'shliqlarini bartaraf etishga yordam beradi, bu esa tashrif buyuruvchilarga yordam so'rash hamda mahalliy qoidalar va urf-odatlarini tushunishni osonlashtiradi.

Impact Factor: 9.9**ISSN-L: 2544-980X**

Sayyohlik politsiyasi sayyohlar va mahalliy xizmat ko'rsatuvchi provayderlar o'rtasidagi nizolar, masalan, narx yoki xizmat sifati bilan bog'liq nizolar, adolatli va tinch yechimlarni ta'minlash uchun vositachilik qiladi.

Ular turistlarga huquqiy masalalarda yordam beradi, ularga mahalliy huquqiy jarayonlar bo'yicha yo'l-yo'riq ko'rsatadi va ularning huquq va majburiyatlarini tushunishga yordam beradi.

Sayyohlik hududlarida ko'zga ko'rinadigan joyni saqlab qolish orqali turist politsiyasi umumiy xavfsizlik va xavfsizlik hissini kuchaytiradi, bu ijobiy turizm tajribasi uchun juda muhimdir.

Ularning roli sayyohlar va mahalliy hamjamiyatlar o'rtasida ishonchni mustahkamlashga yordam beradi, takroriy tashriflarni va og'zaki og'zaki tavsiyalarni rag'batlantiradi.

Sayyohlik politsiyasi keng qamrovli xavfsizlik choralarini ta'minlash uchun ko'pincha boshqa huquqni muhofaza qilish organlari, sog'liqni saqlash xizmatlari va turizm kengashlari bilan hamkorlikda ishlaydi.

Ular turistlar duch keladigan noyob muammolarni, masalan, tashrif buyuruvchilarni nishonga oladigan madaniy sezgirlik va jinoyatning o'ziga xos turlarini hal qilish uchun maxsus treningdan o'tadilar.

Sayyohlik politsiyasi ko'pincha odam savdosi va ekspluatatsiyasiga qarshi kurashda ishtirok etadi, ayniqsa turistlar xavf ostida bo'lishi mumkin bo'lgan hududlarda.

Ular sayyohlarning ekspluatatsiyasining oldini olish, adolatli amaliyotni ta'minlash va tashrif buyuruvchilarning huquqlarini himoya qilish uchun mahalliy korxonalarni nazorat qiladi va tartibga soladi.

Terrorchilik xurujlari yoki yirik tabiiy ofatlar kabi yirik hodisalar yuz bergan taqdirda turist politsiyasi inqirozni boshqarish, evakuatsiyani muvofiqlashtirish va jabrlangan sayyohlarga muhim yordam ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi.

Ular inqiroz paytida turistlarga muhim ma'lumotlar va yangilanishlarni taqdim etib, ularga xabardor bo'lish va xavfsiz qarorlar qabul qilishda yordam beradi.

Sayyohlik politsiyasi sayyohlar bilan bog'liq hodisalar haqida ma'lumot to'playdi, bu tendentsiyalarni aniqlash va xavfsizlik choralarini kuchaytirish strategiyalarini ishlab chiqishda yordam beradi.

Bu ma'lumotlar turizm xavfsizligi bo'yicha mahalliy va milliy siyosatlarini xabardor qilish uchun foydalaniladi, bu esa xavfsizlik protokollarining doimiy yaxshilanishiga olib keladi.

Sayyohlik politsiyasi tashrif buyuruvchilarni himoya qilish va ularga yordam berishga bag'ishlangan turizm ekotizimining ajralmas qismidir. Ularning ko'p qirrali roli nafaqat sayyohlarning jismoniy xavfsizligini ta'minlaydi, balki turizm sanoatining o'sishi va barqarorligi uchun muhim bo'lgan ijobiy va xavfsiz sayohat tajribasiga hissa qo'shadi.

XULOSA

Sayyohlik politsiyasi sayyohlarning xavfsizligi va xavfsizligini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi va shu bilan turistik yo'nalishlarning umumiy jozibasi va obro'siga hissa qo'shadi. Ularning mavjudligi jinoyatning oldini olishga, tashrif buyuruvchilarga yordam berishga, inqirozlarni boshqarishga va jamoatchilik bilan aloqalarni yaxshilashga yordam beradi. Qiyinchiliklarga qaramay, sayyohlik politsiyasining maxsus bo'linmalariga ega bo'lishning afzalliklari katta bo'lib, ularni zamonaviy turizmni boshqarish strategiyalarining qimmatli tarkibiy qismiga aylantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Giddens, A. (2017). Turizm, jinoyatchilik va xalqaro xavfsizlik masalalari. Wiley-Blackwell.

Impact Factor: 9.9**ISSN-L: 2544-980X**

2. Jordan, F. va Gibson, H. (2004). Ma'lumotlaringiz gaplashishiga imkon bering: yolg'iz ayol sayyohni o'rganish. *Turistik rekreatsiya tadqiqotlari*, 29(2), 21-31.
3. Pizam, A. va Mansfeld, Y. (1996). *Turizm, jinoyatchilik va xalqaro xavfsizlik masalalari*. Wiley.
4. Tarlou, P. E. (2014). *Turizm xavfsizligi: Sayohat xavfi va xavfsizligini samarali boshqarish strategiyalari*. Elsevier.
5. Alvares, M. D. va Filding, K. S. (2019). Destinatsiya xavfsizligini ta'minlashda turistik politsiyaning roli. **Turizmni boshqarish istiqbollari*, 31*, 161-170.
6. Jorj, R. (2010). Mehmonlarning jinoyat xavfsizligi va xavf-xatarga bo'lgan munosabati: Table Mountain milliy bog'i, Keyptaun ishi. **Turizm menejmenti*, 31*(6), 806-815.
7. Tarlow, P. E. (2014). *Turizm xavfsizligi: sayohat xavfi va xavfsizligini samarali boshqarish strategiyalari*. *Elsevier*.
8. Brunt, P., Mawby, R., & Hambly, Z. (2000). Turistlarning qurboni bo'lish va dam olishda jinoyatdan qo'rqish. **Turizm menejmenti*, 21*(4), 417-424.
9. Fowler, R. (2013). Politsiya turizmi: Torontoda ixtisoslashgan politsiya bo'linmalarining paydo bo'lishi. **Politsiya: Xalqaro jurnal*, 36*(3), 604-620.
10. Mawby, R.I., Brunt, P., & Hambly, Z. (1999). Britaniyalik dam oluvchilar orasida jinoyatdan qo'rqish. **British Journal of Criminology*, 39*(1), 91-103.
11. Fisher, D. (2006). Turizm sanoatida jinoyatchilik va huquqni muhofaza qilish organlarining roli. **Turizm tadqiqotlari yilnomalari*, 33*(4), 987-1007.
12. Mawby, R.I. (2000). Turistlarning xavfsizlik haqidagi tasavvurlari: politsiya va boshqa idoralarning roli. **Politsiya fanlari va boshqaruvi xalqaro jurnali*, 2*(4), 345-363.
13. Diagne, M. (2004). Turizmning rivojlanishi va uning qirg'oqbo'yi hududiga ta'siri: Sali Portudal, Senegal misoli. **Turizm va mehmondo'stlikni rejalashtirish va rivojlantirish*, 1*(1), 31-43.
14. Djurayeva, G. (2024). IMPROVING THE METHODOLOGY OF DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE TRANSLATORS BASED ON INTERDISCIPLINARY COMMUNICATION. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 5(02), 113-118.
15. Gavkhar, D. (2024). Developing Communicative Competence in Future Translators through Interdisciplinary Approaches. *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 4(3), 83-86.
16. Normuratovna, D. G. (2024, February). TARJIMONLARNING KOMMUNIKATIV MALAKASINI RIVOJLANTIRISH NAZARIYASI VA METODIKASI. In *Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies (Vol. 3, No. 2, pp. 55-60)*.

